

Κιού Τζιν και «οι Πέτρες του Πουλιού Ζίνγκ Βέι»

της Γεωργίας Μπέρτζιου

Το μακρύ λεπίδι υψώθηκε στον αέρα, με μια γρήγορη ημικυκλική κίνηση, η αιθέρια αιλουέττα του άστραψε στο πρωινό φως και κατέβηκε με δύναμη και ταχύτητα στο σβέρκο της γονατισμένης μπροστά στο κούτσουρο γυναίκας. Η τελευταία τραγική πράξη της τριανταδιάχρονης ζωής της Κιού Τζιν, έκλεινε αυτό το πρωί του Ιουλίου του 1907, στη κεντρική πλατεία του Σάο Ξίνγκ, πάνω σε μια εξέδρα εκτέλεσης. Το νιχτό βογγητό και το αίμα που τινάχτηκε, σκόρπισαν την φρίκη και τον τρόμο στο παρδαλό και πολύβουο πλήθος που συγκεντρώθηκε για να δει το ανήκουστο θέαμα της εκτέλεσης, για πολιτικούς λόγους, μιας γυναίκας στην Κίνα των Μαντσού. Μια βαθειά σιωπή χύθηκε πάνω στην πλατεία, έτσι που νόμιζε κανείς, πως οι δυνάμεις του Ουρανού οργισμένες για την ανόσια πράξη, είχαν επέμβει για να τιμωρήσουν παραδειγματικά το πλήθος και τον εκτελεστή, που για δυο-τρία δευτερόλεπτα απόμειναν σαν απολιθωμένοι. Το δεύτερο και το τρίτο χτύπημα, ακόμα πιο αδέξια από το πρώτο, μεγάλωσαν την αμηχανία και την ταραχή όλων και μόνο με το τέταρτο, αποχωρίστηκε το κεφάλι από το λεπτοκαμωμένο σώμα, που τα μέλη του σπάραζαν. Λουσιμένο στην αιμάτινη πορφύρα του, το μικρό, κάποτε κομψό» κεφάλι της Κιού Τζιν, κυλίστηκε πάνω στην εξέδρα της φρίκης και από εκεί με ένα ξερό κρότο, έπεσε σκορπώντας ρουμπινένιες κηλίδες στο ασπρουλό λιθόστρωτο της πλατείας, φτιάχνοντας ρουμπινένια ρυάκια, που για κοίτη τους είχαν τα στενά διάκενα, που οι άσπρες πέτρες του λιθόστρωτου σχημάτιζαν μεταξύ τους. Ένας από τους στρατιώτες το άρπαξε και το έδωσε γρήγορα στο δήμο, που αρπάζοντάς το από τα μαλλιά, το έδειξε στο παγωμένο από την φρίκη και τον τρόμο πλήθος.

Το περήφανο κεφάλι της Κιού Τζιν, της μαχητικής αγωνίστριας που έκανε διπλό αγώνα, αγώνα πολιτικό, ενάντια στο διεφθαρμένο αυτοκρατορικό καθεστώς των Μαντσού και αγώνα κοινωνικό, ενάντια στην κτηνώδη ανδροκρατική καταπίεση που υφίστατο η γυναίκα στην Κίνα, είχε πέσει, και η γριά πια αυτοκράτειρα Τσέου-Χι, η περίφημη παλλακίδα του Ουέν-Τσουνγκ

αυτοκράτορα Χιέν-Φουνγκ, με συλλημμένη από το χρόνο την περίφημη ομορφιά της, θα μπορούσε να κρατήσει στα τρεμάμενα γεροντικά της χέρια με μεγαλύτερη ασφάλεια την εξουσία. Αυτή την εξουσία, που για το κράτημά της, δεν είχε διστάσει να φτάσει, τόσες φορές, ως το έγκλημα.

Δυο δάκρυα κύλησαν στο χλωμό, λεπτό, σαν από φίνα κινέζικη πορσελάνη πρόσωπο της μικρούλας Πανσιάρ. Η νευρώδης και δυναμική καθηγήριά της δεν υπήρχε πια. Η μικρή Πανσιάρ βουβή από φρίκη, συντριμμένη από οδύνη, αντίκρουσε το κομμένο κεφάλι με το σβυσμένο βλέμμα και τα χείλια που σπάραζαν.

Ωστόσο η Κιού Τζιν, ήταν μια γυναίκα που λίγα λεπτά νωρίτερα, ζούσε, αισθανόταν, σκεπτόταν, αντιδρούσε. Το μικρό μυαλούδάκι της Πανσιάρ, θολωμένο από τον πόνο, ήταν αδύνατο να πιστέψει στο φοβερό γεγονός, που λίγο πριν, μπροστά στα αθώα παιδικά της μάτια είχε συντελεσθεί. Σπρώχνοντας, είχε κατορθώσει να βρεθεί στην πρώτη σειρά, πλάι από εκεί, που η Κιού Τζιν θα περνούσε, για να ανέβει στην εξέδρα, όπου θα αντάμωνε το θάνατο. Δυο ανθρώπινα βλέμματα ανταμωθήκανε. Το βλέμμα της νεαρής, μαχητικής καθηγήτριας και το βλέμμα της τρυφερής, μικρής μαθήτριάς της και η δεκαπεντάχρονη μικρή έμεινε κατάπληκτη απ' αυτό που είδε. Ποτέ το γνωστό, γρήγορο και νευρώδες βάδισμα της Κιού Τζιν, δεν ήταν περισσότερο ευλύγιστο, περισσότερο φτερωμένο, όσο σήμερα. Τα αστραποβόλα μαύρα μάτια της και τα ήρεμα καμπυλωτά τόξα των μαύρων φρυδιών, τόνιζαν την διάφανη, ωχρολέυκη επιδερμίδα. Ποτέ η Πανσιάρ, δεν θυμόταν να είχε δει την εσωτερική εκείνη φλόγα, που πάντα έκαιγε στα μάτια της Κιού Τζιν όταν τους έκανε μάθημα, να καίει σε μεγαλύτερη ένταση, απ' ότι σήμερα. Ποτέ δεν είχε δει το πρόσωπό της περισσότερο εμπνευσμένο, απ' όσο τούτο το μοιραίο πρωί. Ούτε ακόμα και όταν στο μάθημα, τους είχε μιλήσει για τον Γιούαν Μει τον μεγάλο φιλόσοφο της Κίνας και τα φωτισμένα κείμενά του, όταν υποστήριζε την ισότητα των δυο φύλων. Τον μεγάλο Γιούαν Μει που ανάμεσα στους μαθητές του είχε και γυναίκες και δεν δισταζε να



Το εξώφυλλο του πρώτου τεύχους του περιοδικού «Γυναίκες της Κίνας»

χτυπάει το βάρβαρο έθιμο του δεσίματος των ποδιών. Τον Γιούαν Μει, που μίλαγε για φεμινισμό, από τον 18ο αιώνα. Η Κιού Τζιν όδευε προς την εξέδρα, σαν να επρόκειτο να της απονεύμουν τιμητικό παράσημο και όχι το θανατηφόρο χτύπημα. Φθάνοντας στά τρία μικρά σκαλάκια που έπρεπε να τα ανέβει, σαν σε μια ύστατη επίκληση ζωής, βύθισε το σκούρο βλέμμα της, στο αχνό γαλάζιο του ουρανού και τότε είδε ξανά το γκρίζο αρπαχτικό, που περνούσε χτυπώντας με δύναμη τα φτερά του, πετώντας γρήγορα κατά τα ανατολικά. Το ζινγκ βέι, ψιθύρισε, ω, το ζινγκ βέι μου, ξανάρθε. Μ' ένα ελαφρό αναστεναγμό, στύλωσε τα μεγάλα, μαύρα, σπινθηροβόλα της μάτια στη μικρούλα, αιωρούμενη στους αιθέρες ζωούλα, όσο που είδε το μαυριδερό περιγράμμα της να σβήνει και να χάνεται σιγά-σιγά σαν να διαλυόταν μέσα στον αιθέρα, σαν να απορροφούνταν απ' αυτόν και να γινόταν ένα μαζί του. Η Πανσιάρ σήκωσε και εκείνη τα μάτια της προς τον ουρανό, είδε το μικρό, γκρίζο γεράκι και κατάλαβε. Χαιρετάει το ζινγκ βέι, σκέφτηκε, το γεράκι αυτό, δεν είναι παρά το αγαπημένο της ζινγκ βέι, που εγώ, αφού μου το εμπιστεύτηκε υπόσχομαι να το προστατέψω. Όταν το σκοτάδι νικηθεί από το φως, το ζινγκ βέι πρέπει να μπορεί να πετάξει.

Με πόνο ψυχής ξαναθυμήθηκε η Πανσιάρ, το βάρβαρο σπρώξιμο του φρουρού στη μελλοθάνατη που αργοπορούσε. Η Κιού Τζιν, ανέβηκε ήσυχα τα σκαλοπάτια και όρθια με βυθισμένα τα μάτια της στο άπειρο, άκουγε τον αυτοκρατορικό υπάλληλο να διαβάζει την θανατική της καταδίκη. Μια χρυσή αχτίδα, ήρθε να φιλήσει τη σκούρα κόμη της Κιού Τζιν, που την ανάδευε μια πνοή αύρας. Ω πόσο της είχαν λείψει όλα αυτά. Αν και δεν έμεινε πολύ καιρό στη φυλακή, κόντευε να τα ξεχάσει. Τέσσερις μέρες ανάκριση μετά τη σύλληψή της στάθηκαν αρκετές, για να εκδοθεί βιαστικά ή σε βάρος της καταδικαστική απόφαση. Και μετά, άρχισε η μακριά οδυνηρή αναμονή της εκτέλεσης. Είκοσι μέ-

ρες, που πέρασαν απελπιστικά αργά, μέσα στη φυλακή. Κι' όμως η μεγαλύτερη ποινή των συγκατηγορουμένων της, για την απόπειρα ανατροπής του καθεστώτος των Μαντσού, δεν ήταν παρά τρία χρόνια φυλακή. Ένοιωσε έναν κόμπο να την πνίγει στο λαιμό. Αντιλαμβάνόταν, ότι δεν την είχαν καταδικάσει μόνο για την απόπειρα της ένοπλης εξέγερσης κατά του καθεστώτος, αλλά και για τις άλλες κοινωνικές της ιδέες — κυρίως αυτές — που δυναμίτιζαν τα θεμέλιά του. Αυτές οι ιδέες της, όχι μόνο ενοχλούσαν αλλά ανησυχούσαν βαθύτατα τους μανδαρινούς ενός αισχρού, εξαθλιωμένου συστήματος, που επέμενε παρόλα ταύτα να επιβιώνει. Ο κόμπος στο λαιμό, συνέχιζε να την πνίγει ασφυκτικά. Γι' αυτήν δεν υπήρχε αύριο. Κι' ήθελε τόσο να ζήσει. Είχε να κάνει τόσα πολλά. Όλος ο έρωτας και το πάθος για ζωή, ξύπνησαν σπαραχτικά, μέσα στην ψυχρή και στο νου αυτής της νέας γυναίκας, που μερικές στιγμές μόνο, την χωρίζαν από τον θάνατο.

Αναπόλησε τις μέρες, που με ξέφρενο καλπασμό και ντυμένη ανδρικά, προκαλώντας εναντίον της, την κοινή γνώμη του Σάο Ξινγκ έτρεχε στην εξοχή. Αναπόλησε τα ριπίσματα του ανέμου, στα μαύρα στυλινά μαλλιά της και στο πρόσωπο με την ωχρολευκή επιδερμίδα της φυλής της. Ω πόσο της είχε λείψει η εξοχή και το χάδι του ήλιου. Το βίαιο μπάτσιμα του ανέμου και η ζεστή ανθρώπινη επαφή. Δυο κουβέντες και ένα φλυτζάνι αγνιστό, μυρωδάτο τσάι, που σου ζεματάει τα ακροδάκτυλα, όταν κάνεις να αγγίξεις την φαφουρένια κόυπα, που έχει για λίκνο του. Της είχαν λείψει τα μαθήματα, το σχολείο και οι μαθητές της. Της είχε λείψει πάνω απ' όλα, η ασχολία με το Τανσί της. Με το πνευματικό της παιδί, που ένοιωσε να μεγαλώνει σαν σε μήτρα, μέρα με τη μέρα, μέσα σε κείνο το χοντρό, μακρόστενο τετράδιο, που το έγραφε. Ο τίτλος του της άρεσε: «Οι Πέτρες του Πουλιού Ζινγκ Βέι». Είχε διαλέξει επίτηδες για τίτλο, αυτή την παραδοσιακή κινέζικη έκφραση, γιατί σημαίνει την αδάμαστη προσπάθεια, την ασίγηστη θέληση και επιμονή για την επίτευξη ενός σκοπού, ενάντια σε όλες, όσες και αν είναι, οι αντιξοότητες. Παρακολουθούσε το ξεδίπλωμα των απόψεων και των ελπίδων της στο χαρτί, με την ίδια λαχτάρα της μητέρας, που νοιώθει μέσα της τα σκιρτήματα του εμβρύου που κυοφορεί. Και ένοιωσε, όπως είχε νοιώσει και τις δυο φορές, που είχε μείνει έγκυος στα δυο της παιδιά. Είχε έναν αδύριστο φόβο, ότι δεν θα προλάβαινε να το τελειώσει. Φοβόταν και βιαζόταν. Το ένοιωσε χρέος της να το αφήσει προσφορά και ύστατη υποθήκη της στις συμπατριώτισσές της. Σε όλες τις γυναίκες απ' άκρου σε άκρο της Κίνας.

Ο αυτοκρατορικός υπάλληλος με τη μονότονη φωνή, τέλειωσε το διάβασμα του μοιραίου εγγράφου. Οι Ηρακλείς του καθεστώτος των Μαντσού δεν θα έχαναν βέβαια την ευκαιρία να κάνουν προπαγάνδα

στο πλήθος, για την υποταγή που όφειλε στην αυτοκράτειρα και από την άλλη μεριά να προειδοποιήσουν, για το ποιά θα ήταν το τέλος τους, όλες εκείνες τις θερμοκέφαλες και αφίκορες κυρίες, που από το 1900 ως το 1907, είχαν αυξηθεί ανησυχητικά και φώναζαν ενάντια στον παραδοσιακό γάμο, ενάντια στο δέσιμο των ποδιών, ενάντια στην πολύμορφη και αδυσώπητη εκμετάλλευση των Κινέζων γυναικών. Δεν είχαν ξεχάσει βέβαια οι μανδαρινοί, αυτό που είχε συμβεί στις αρχές του 19ου αιώνα στην Κίνα, όταν ένα πλήθος γυναικών, στην περιοχή του Γκουάνγκ Ντογκ, είχαν αρνηθεί να ζήσουν με τον άντρα τους και στεγάστηκαν ομαδικά σε σπίτια γυναικών. Ήταν τόσο σοβαρό, τόσο ανησυχητικό, αυτό το κοινωνικό φαινόμενο και οι επιπτώσεις του, που αναγκάστηκαν να διαθέσουν τεράστια χρηματικά ποσά, για να ιδρύσουν τα ιδρύματα στα οποία θα τις περιέθαλπαν στα γεράματά τους, αφού είχαν εγκαταλείψει την οικογένειά τους. Η κατάσταση λοιπόν δεν προσφερόταν για επιπόλαιους συναισθηματισμούς και επικίνδυνους για την ασφάλεια του καθεστώτος και του επικρατούντος κοινωνικού συστήματος ανθρωπισμούς. Ήταν σοβαρή, είχε δημιουργήσει ένα κακό προηγούμενο, στο οποίο πιθανώς να οφειλόταν και οι τωρινές εξεγέρσεις των γυναικών, που έπρεπε να χτυπηθούν τώρα, προτού εξαπλωθούν περισσότερο και το κακό προλάβει διαστάσεις, που δεν θα ήταν δυνατόν να ελεγχθούν. Έστω και αν χρειαζόταν να εκτελεσθεί μια γυναίκα. Βέβαια και έπρεπε να εκτελεσθεί η συντάκτρια ενός κειμένου σαν αυτό: «Όσο για τους εγκληματίες που έχουν θεσπίσει το δέσιμο των ποδιών θα πρέπει, αν μας έχει μείνει κάποια αξιοπρέπεια, να φτιάξουμε στρατιές ολόκληρες για να τους πολεμήσουμε. Αν δεν το κάνουμε γιατί να πάψουν να μας καταπιέζουν»; Ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη, μια τέτοια γυναίκα, που τολμούσε να αμφισβητεί έθιμα που είχαν θεσπισθεί από τον 10ο αιώνα περίπου. Ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη μια τέτοια γυναίκα που είχε επιδοθεί σε δημοσιογραφική προπαγανδιστική δραστηριότητα, για τα γυναικεία δικαιώματα. Σε ένα άρθρο της στην Εφημερίδα της Κινέζας γυναίκας το 1906 γράφει, ότι στόχος της φεμινιστικής αυτής εφημερίδας είναι: «**Να σηκώσει τις γυναίκες από το λήθαργο, να τις προειδοποιήσει για τους κάθε λογής κινδύνους κι' αυτές τότε θα επιλέξουν τις πράξεις τους. Δεν είναι προτιμότερο από το να τους υπαγορεύουν τι πρέπει να κάνουν;**» Ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη μια τέτοια γυναίκα, που δεν έχανε ευκαιρία να τονίζει τη σημασία της μόρφωσης για τη γυναίκα. Δεν έχανε ευκαιρία να προπαγανδίζει ότι η **μόρφωση είναι «η μαγική δύναμη» που μπορεί να κάνει τις γυναίκες να κατανοήσουν την υποδεέστερη θέση τους και να εξεγερθούν.** Ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη μια τέτοια γυναίκα, που είχε φτάσει στο σημείο να εγκαταλείψει τον άνδρα της και τα δυο παι-

διά της, γιατί η αξιοπρέπεία της δεν της επέτρεπε να συνεχίσει να παραμένει με έναν άνθρωπο που δεν την καταλάβαινε και δεν συμμερίζονταν τις απόψεις της. Ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη μια τέτοια γυναίκα, ιδίως αν εξέταζε κανείς την ταξική της προέλευση. Δεν ήταν από αγροτική ή εργατική οικογένεια. Αντίθετα ανήκε σε οικογένεια της τάξης εκείνης, που παραδοσιακά στήριζε το υπάρχον πολιτικό και κοινωνικό σύστημα. Ήταν απλούστατα μια επαναστάτρια, που είχε ξεσηκωθεί ενάντια σε όλους τους ηθικούς νόμους, ενάντια σε όλες τις παραδοσιακές αξίες. Όμως για τους Κινέζους μανδαρινούς τους υποστηρικτές του κρατούντος πολιτικού και κοινωνικού συστήματος η παράδοση και η εντολή (λί) βρισκονταν σε πολύ ανώτερη μοίρα από τους γραπτούς νόμους (φά). Κανείς δεν μπορούσε να θυσιάσει ατιμώρητα το (λί) επικαλούμενος τα απαράγραπτα ανθρωπιά του δικαιώματα. Κανένας δεν μπορούσε να προβάλει ατιμώρητα τα δικά του, σαν λόγο για παράβαση του εθίμου ή του πρέποντος. Κι' αυτήν τη βασική αρχή της φιλοσοφίας του κινέζικου δικαίου, η κυρία αυτή δεν είχε διστάσει να την ποδοπατήσει, να την αμφισβητήσει και να φθάσει μάλιστα στο σημείο, να κάνει προπαγάνδα εναντίον της. Ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη μια τέτοια γυναίκα, και έπρεπε οπωσδήποτε να λείψει.

Η ώρα, είχε φθάσει. Με ασάλευτο, σχεδόν πετρωμένο πρόσωπο η Κιού Τζιν προχώρησε προς το μαύρο κούτσουρο. Μα πριν γονατίσει, πρόλαβε να δει το αγαπημένο προσώπάκι της μικρής Πανισάο, που της είχε εμπιστευθεί, πριν ένα μήνα περίπου το έργο της. Το παιδικό πρόσωπο αν και είχε διεσταλμένα από την αγωνία και την οδύνη μάτια, διατηρούσε ωστόσο τη δροσιά και τη χάρη του. Και η δροσιά κι' η χάρη ενός παιδικού — εφηβικού προσώπου, συνδυασμένες με την αποφασιστικότητα, έδιναν την εικόνα της αυριανής, ελεύθερης γυναίκας της Κίνας. Ήταν η τελευταία εικόνα, που πρόλαβαν να πάρουν τα μάτια της Κιού Τζιν φεύγοντας από τη ζωή.

Ήταν περασμένες τέσσαρες το απόγευμα, όταν η μικρή Πανισάο έφτασε στο σπίτι της, με ένα πρόσωπο κατακόκκινο από τα δάκρυα. Κανείς δεν τόλμησε να της μιλήσει. Μα όλων η καρδιά σφιχτκε, βλέποντας την άσχημη ψυχολογική κατάσταση του παιδιού. 'Αλλωστε, οι γονείς της εκτιμούσαν ιδιαίτερα, τη φλογερή καθηγήτρια του παιδιού τους, που πριν ένα χρόνο είχε φθάσει στην πόλη τους. Η Πανισάο πήγε ίσια στο δωμάτιό της και κλείνοντας την πόρτα, τράβηξε στη γωνιά που είχε στοιβαγμένους τους μικρούς της θησαυρούς. Τα παιδικά της παιχνίδια, τα βιβλία της, τα δώρα της και διάφορα άλλα αντικείμενα, που μάζευε κατά καιρούς. Άνοιξε το συρτάρι ενός επίπλου και τράβηξε από μέσα ένα μεγάλο και βαθύ, μαύρο, ξύλινο σκαλιστό κουτί. Της το είχε χαρίσει η γιαγιά της πριν πεθάνει, για να βάζει τα κοσμήματά

της, θησαυρούς ολόκληρους. Άνοιξε το βαρύ καπάκι και τράβηξε ένα χοντρό, μακρόστενο τετράδιο. Τα μάτια σταμάτησαν στα κομψά γράμματα και τα σημάδια του τίτλου, που ένα αγαπημένο χέρι έγραψε. Προσπάθησε να πνίξει τις μαργαριταρένιες στάλες, που ξέφευγαν από τα γυριστά, μακριά μαύρα ματωσίνορα. Προσπάθησε να διώξει απ' τα μάτια της την ομίχλη.

Και τότε την είδε. Ζωντανή, ολοζώντανη, σαν τότε που τους έκανε μάθημα και τα μαύρα μάτια της έλαμπαν. Την είδε ζωντανή, ολοζώντανη, σαν τότε που έκανε μαζί τους γυμναστική στο γυμναστήριο. Σαν τό-

τε που τους δίδασκε κρυφά τη χρήση των όπλων και τους έλεγε, πως η αξιοπρέπεια του ατόμου θίγεται, όταν το άτομο ζει σε ένα ανελεύθερο καθεστώς. Η Πανισάο θυμόταν σαν να ήταν χθες, τον τεράστιο σάλο που ξεσηκώθηκε στο Σάο Ξινγκ, όταν η Κιού Τζιν κατάφερε να ιδρύσει στην εξοχή, ένα παράρτημα «φυσικής αγωγής» των δυο σχολείων, στα οποία ήταν Διευθύντρια. Αυτό το γυμναστήριο της στοίχισε την μια από τις δυο θέσεις της, αλλά η φλογερή αγωνίστρια συνέχισε τον αγώνα της με τα παιδιά του άλλου σχολείου του Ντα Τονγκ. Την είδε ζωντανή, ολοζώντανη, σαν τότε

που με ξέφρενο καλπασμό, όμοια με την Μου Λαν και την Χονγκιού, για τις οποίες συνέχεια τουςμίλαγε, έτρεχε στα χωράφια, ενώ η μικρή Πανισάο την παρακολουθούσε με τα μάτια, ωστόσο μίκραινε-μίκραινε και γινόταν μια τόση δα κουκκιδίτσα, πλησιάζοντας προς τη μαύρη γραμμή, εκεί όπου ο ουρανός με τους οριζώνες ενώνονταν αδελφικά..... Η Πανισάο άνοιξε τα μάτια της, άνοιξε το χειρόγραφο βιβλίο στην πρώτη σελίδα και άρχισε να διαβάσει. Η Κιού Τζιν, όχι δεν είχε φύγει. Ήταν κοντά της και θα έμενε πάντα κοντά σ' όλες τις γυναίκες της Κίνας.

Αποσπάσματα από τις «Πέτρες του Πουλιού Ζινγκ Βέι»

«...Μου είναι αβάσταχο να σκέφτομαι ό-τι οι γυναίκες του τόπου μου ζουν μέσα στα σκοτάδια, σαν μεθυσμένες ή σαν σε όνειρο, δίχως την παραμικρή γνώση. Αν και υπάρχουν σχολεία, ελάχιστες είναι εκείνες που μπορούν να μπου για να σπουδάσουν. Αντίθετα, μέσα στα διακόσια εκατομμύρια αδελφές μου, είναι αναρίθμητες εκείνες που στενάζουν υποταγμένες στο δεσποτισμό των ανδρών. Αλοίμονο. Εξακολουθούν να βράφονται, να φτιάχνουν τα μαλλιά τους, να δένουν τα πόδια τους και στολισμένες με κοσμήματα και κεντημένα ρούχα πουλούν την γοητεία τους στους άνδρες για να κερδίσουν την εύνοιά τους. Είναι υποτακτικές σαν τα υποζύγια, δεν ντρέπονται όταν οι άντρες τις μεταχειρίζονται σαν παιχνίδια ούτε κι' όταν τους φέρονται σαν σε σκλάβες, μένουν απαθείς μπροστά στην απάνθρωπη βία που υφίστανται, υπομένουν δίχως ίχνος αυτοσεβασμού την κακομεταχείριση και τις ταπεινώσεις. Ολότελα τυφλές και αμαθείς, άλλο δεν κάνουν παρά να κατηγορούν ανόητα τη μοίρα τους. Δεν αισθάνονται καμιά ταπεινώση όταν συμπεριφέρονται σαν σκλάβες και σαν υπηρέτριες. Και αντί να συντρέξουν τις συμπατριώτισές μας, υποσκάπτουν τις προσπάθειες που καταβάλλουν ορισμένες γυναίκες να ιδρύσουν σχολεία για κορίτσια και να δημιουργήσουν στις γυναίκες την δυνατότητα να ασχοληθούν με τη βιοτεχνία, με το να ευθυγραμμίζουν με τον άνδρα ή τον γιού τους..... Να γιατί γράφω ένα τανσί: το γράφω στη γλώσσα του λαού έτσι ώστε όλοι, άντρες και γυναίκες, να μπορέσουν να το καταλάβουν, να βγουν από τον κόσμο της αμάθειας, να κατακτήσουν τον κόσμο της γνώσης: Θα μιλήσω σιγά-σιγά για τις ταπεινώσεις, τα δεινά και τα απαράδεκτα έθιμα που κυριαρχούν στον κόσμο των γυναικών. Η επιθυμία μου είναι να συγκλονίσω τις αγανώτριες έτσι ώστε να συνειδητοποιήσουν ξαφνικά ότι βρίσκονται στην πλάνη,

να κινηθούν με ενεργητικότητα και να επιτρέψουν στον κόσμο των γυναικών να προχωρήσει μπροστά.

Νοιώθω καθημερινά τη φλογερή επιθυμία να δω τις γυναίκες να λύνουν τα δεσμά τους, και να γίνονται οι ηρώιδες ενός κόσμου ελεύθερου: να ακολουθήσουν με βιάση τα μονοπάτια που χάραξαν η Μαντάμ Ρολάν, η Μανίτα, Η Σοφία Περόφκαγια, η Χάρριετ Μπήτσερ Στόου και Ζαν Ντ' Αρκ. Είμαι έτοιμη να εξαντλήσω όλες τις δυνάμεις μου για να γίνει πραγματικότητα αυτή η επιθυμία..... Η πατρίδα μας, αλοίμονο, έχει βυθιστεί στο έρεβος και όσο φτάνει το μάτι του ανθρώπου, το μόνο που βλέπει είναι απόγνωση. Είναι αβάσταχο να βλέπουμε την Κίνα υπόδουλη σε μια ξένη φυλή. Τα τετρακόσια εκατομμύρια των νεώτερων Κινέζων είναι άχρηστοι για τη χώρα, γιατί είναι βαθεία βυθισμένοι στη δουλεία. Κόλακες που επιδιώκουν τιμές και λυγίζουν την σπονδυλική στήλη και ξεφτελιούνται. Ελπίζω να γνωρίσω την ευτυχία βλέποντας να ξαναγεννιούνται πραγματικοί, θαρραλέοι άνδρες που θα ανορθώσουν την χώρα..... Αλλά και εγώ η ίδια, ανήκω σ' αυτόν τον τόπο: πώς λοιπόν να παραμείνω παθητικός θεατής, πώς να αρνηθώ το καθήκον μου; Δίχως να το θέλω, οι επαναστατικές μου φιλοδοξίες είναι ισχυρότερες από την επιθυμία μου να ζήσω: γι' αυτό υπακούοντας σε εκείνη την φλόγα που φουντώνει μέσα μου θα προκαλέσω τους άντρες..... Βλέποντας σε ποίο βαθμό είχαν προσβληθεί οι αξιωματούχοι από ηλιθιότητα, όλο και περισσότερο ξένοι ερχόντουσαν να κατακτήσουν τη χώρα. Ο καθένας έπαιρνε για τον εαυτό του ένα κομμάτι από τη γη και το μετέτρεπε σε φέουδο του. Ο μονάρχης και οι υπουργοί του τους παρακολουθούσαν αδιάφοροι, εξακολουθούσαν να ζουν μέσα στις διασκεδάσεις και απολαύσεις σαν να μη συνέβαινε τίποτα και αρκούσαν στο να καταζητούν όλους τους αξιόλογους ανθρώπους

που δεν ήταν ούτε ηλίθιοι ούτε τυφλοί, για να τους εκτελέσουν. Έτσι δικαιείται και σήμερα ακόμα η χώρα των Κουαξού. Εξάλλου, είχε επικρατήσει εδώ και δεκάδες χρόνια, μια τρομερή παράδοση, η ποιά άδικη και ανελεύθερη που μπορεί να υπάρξει: Η παράδοση της υπερτίμησης των ανδρών και της υποτίμησης των γυναικών. Οι άντρες αυτής της χώρας είχαν επινοήσει, ειδικά γι' αυτό, βάρβαρα έθιμα, είχαν γράψει ειδικά βιβλία για να υποδουλώσουν τις γυναίκες και είχαν βάλει σε εφαρμογή απάνθρωπες διαδικασίες καταπίεσης..... Οι γυναίκες είχαν ήδη διαμορφώσει ψυχές σκλάβων και ήταν απόλυτα εξαρτημένες από τους άνδρες. Μόλις άκουσαν ότι οι άντρες αγαπούσαν τα δεμένα πόδια έτρεξαν όλες να τα δέσουν σφιγγοντάς τα κάθε μέρα και περισσότερο. Αυτές οι μητέρες που αγαπούσαν, ωστόσο, τόσο πολύ τις κόρες τους ούτε καν αναρωτιόντουσαν όταν έφτανε εκείνη η στιγμή, αν οι κόρες τους υπέφεραν: Μάταια τα κορίτσια έκλαιγαν, ικέτευαν, ζητούσαν έλεος, οι μητέρες έμεναν αδιάφορες σαν να αντιμετώπιζαν έναν εχθρό. Οι γυναίκες θύμιζαν αιχμάλωτους καταδικασμένους σε ακρωτηριασμό. Οι πόνοι του δέρματος και των οστών ήταν ανυπόφοροι. Δύστυχες γυναίκες. Ποιό ήταν λοιπόν το έγκλημά τους για να αξίζουν μια τέτοια τιμωρία σε τόσο νεαρή ηλικία, για να καταδικάζονται σε ένα τόσο οδυνηρό και ασταθές βάδισμα;.....».

Βιβλιογραφία

Ιστορία της Ανθρωπότητας της UNESCO, Τόμος 5ος Κεφ. 6ο Η Πολιτιστική εξέλιξη της Κίνας (1775-1905)

Νέα Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια του Χάρη Πάτσι, Τόμος 15ος Κίνα.

«Η εξέγερση αρχίζει από παλαιά» ανθολογία εκδοτικής Ομάδας Γυναικών.

«Γυναίκες της Κίνας» μηνιαία περιοδική έκδοση στην αγγλική.